

Burgerschap

Scholen hebben de opdracht om kinderen de kennis, vaardigheden en houding bij te brengen die ze nodig hebben om sociaal en moreel verantwoord deel te kunnen nemen aan de samenleving. Wanneer je KiVa gebruikt op jouw school, werk je op veel fronten aan burgerschap.

Wat is burgerschap?

Burgerschap is de opdracht van scholen om kinderen vanuit gedeelde waarden en normen, zoals respect, verantwoordelijkheid en verdraagzaamheid, te laten deelnemen en bijdragen aan een pluriforme samenleving. Daarom is het van belang dat zij kennis hebben over de rechten en plichten binnen de samenleving en sociale vaardigheden aanleren in de omgang met anderen.

Wetgeving burgerschap

Burgerschap zit verweven in de kerndoelen, voornamelijk onder de leerlijn oriëntatie op jezelf en de wereld. De PO-Raad en Stichting School & Veiligheid hebben in de zomer van 2021 informatie opgesteld waarin duidelijk wordt weergegeven wat de huidige wetgeving voorschrijft. Zie hiervoor het overzicht van [de huidige wet- en regelgeving](#).

De drie hoofdaspecten van de wet burgerschapsonderwijs:

- Kennis over de normen en waarden van de democratische rechtstaat
- Op respectvolle wijze handelen op school volgens deze basiswaarden
- Het ontwikkelen van sociale competenties om succesvol deel te nemen aan de samenleving

Burgerschap en kerndoelen

Op dit moment is burgerschap verwerkt in de kerndoelen. Hoofdzakelijk in het leergebied 'Oriëntatie op jezelf en de wereld'. In dit leergebied oriënteren leerlingen zich op zichzelf, op hoe mensen met elkaar omgaan, hoe ze problemen oplossen en hoe ze zin en betekenis geven aan hun bestaan. Burgerschap wordt direct gelinkt aan **kerndoel 36, 37 en 38** en wordt indirect gelinkt aan **kerndoelen 34, 35 en 39**. Zie hiervoor de [domeinbeschrijving van het SLO](#).

Als in deze flyer wordt gesproken over burgerschap hebben we het over de uitwerking van het SLO. Geïnteresseerd in de uitwerking volgens curriculum.nu? Kijk dan op de laatste pagina.

KiVa & burgerschap

Met KiVa behandel je tien thema's. Binnen deze thema's is aandacht voor alle aspecten van burgerschap die wettelijk zijn vastgelegd.

Het KiVa-programma

Met KiVa werk je aan een fijne en veilige sfeer in de klas en geef je kinderen gedeelde verantwoordelijkheid hiervoor. Dit past bij de socialiserende en morele dimensies van burgerschap (Biesta, 2020).

Vanuit deze twee dimensies heeft burgerschapsvorming de taak kinderen sociale vaardigheden en goede omgangsvormen aan te leren waarbij verantwoordelijkheid, respect en verdraagzaamheid centraal staan. Daarnaast is het naleven van afspraken belangrijk.

Dit komt doorlopend terug in het KiVa-programma. Dat zie je doordat kinderen:

- een respectvolle houding hebben ten opzichte van iedereen
- verschillen en overeenkomsten tussen mensen zien en waarderen
- elkaar gelijkwaardig behandelen
- opvattingen en gevoelens van anderen beter begrijpen en hun handelen daarop afstemmen
- oefenen met sociale vaardigheden: kritisch denken, omgaan met anderen, samenwerken en communiceren
- kritisch nadenken over hun eigen rol en verantwoordelijkheid in de groep
- zich medeverantwoordelijk voelen voor een fijne en veilige leef-, speel- en leeromgeving
- op een goede manier conflicten oplossen

Breng burgerschap in de praktijk

In het KiVa-katern de Klasse!Vergadering is specifiek aandacht voor burgerschap, doordat een aantal vaardigheden in de praktijk wordt gebracht. Tijdens de Klasse!Vergadering:

- Neemt iedereen deel
- Mag en kan iedereen iets inbrengen
- Liggen de verantwoordelijkheden zo veel mogelijk bij de kinderen
- Oefenen kinderen met democratische besluitvorming. De kinderen:
 - bespreken hun mening met klasgenoten
 - leren accepteren dat niet iedereen dezelfde mening heeft
 - nemen deel aan discussie en overleg
 - leren compromissen te sluiten
 - helpen mee aan een verbetering in de klas of op school
 - leren met geld omgaan

Burgerschap op jouw school

Burgerschap is vakoverstijgend

Op school werk je ook aan burgerschap in veel vak- en vormingsgebieden die aansluiten op wat je al met KiVa doet. Vanuit de politiek-democratische dimensie van burgerschap is het van belang dat je ook aandacht besteedt aan:

- 1 De Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rechten en plichten die kinderen in een democratische samenleving hebben (**onderdeel van kerndoel 36**).
- 2 De hoofdzaken van geestelijke stromingen in onze samenleving (**onderdeel van kerndoel 38**).

Mis je nog aanbod rondom staatsinrichting? Kijk dan eens naar het lesmateriaal van [de derde kamer](#).

Scan jouw school op burgerschap

Kijk met bovenstaande punten in je achterhoofd naar je lesrooster en lesstof. Worden deze onderwerpen al behandeld in je reguliere lesaanbod? Op welke manier komen de drie domeinen van burgerschap nog meer aan bod? Waarschijnlijk zul je zien dat je naast KiVa nog meer aan burgerschap doet, zonder dat dit als zodanig is benoemd.

KiVa en curriculum.nu

In deze folder benaderen we burgerschap vanuit de kerndoelen en de wettelijke verplichting die je als school bij burgerschapsvorming hebt. Burgerschap is ook één van de negen leergebieden waarover een conceptvoorstel is uitgewerkt door curriculum.nu

De doelen van curriculum.nu zijn nog niet leidend. Toch geven we je hieronder alvast een inzicht in hoe KiVa zich verhoudt tot die doelen.

De domeinen waar KiVa op inzet:

- Vrijheid en gelijkheid
- Macht en inspraak
- Democratische Cultuur
- Identiteit
- Diversiteit
- Solidariteit
- Digitaal samenleven
- Denk en handelwijzen

KiVa & burgerschap is een goede match

Met KiVa werk je aan maar liefst acht van de elf domeinen. Kinderen leren kritisch denken en handelen door het hele KiVa programma heen. Via de tien KiVa-thema's komen kinderen in aanraking met de domeinen vrijheid, gelijkheid, identiteit en solidariteit. Ook de Klasse!Vergadering draagt hier aan bij. Daarnaast oefenen de kinderen middels het vergaderen met de thema's macht en inspraak en democratische cultuur. De speciaal ontwikkelde lesbrieven kaarten de thema's digitaal samenleven en diversiteit aan.

Scan jouw school

Wil je weten of je voldoet aan de overige drie domeinen, **duurzaamheid, globalisering en technologische ontwikkeling?** Deze domeinen van burgerschap hebben hun plaats in vakken als wereldoriëntatie, levensbeschouwing, natuur en techniek. Kijk goed naar jullie invulling van deze vakgebieden. Je zult zien dat er al veel gebeurt zonder dat dit expliciet als burgerschap wordt benoemd.

Ben jij geïnteresseerd in KiVa op jouw school? Neem dan contact op via:

📞 050 363 9354

🌐 www.kivaschool.nl

✉ info@kivaschool.nl